

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

VI Saziv

Prolećna sesija

Komisija za ljudska prava, ravnopravnost polova, ne pronalazena lica i peticije

P-br.25/2018

Priština, 4 . 07. 2018. god.

Zapisnik

Učestvovali su : Duda Balje, Lirije Kajtazi, Saša Milosavljević, Mirjeta Kalludra, Saranda Bogujevci, Luljeta Veselaj-Gutaj, Mexhide Mjaku-Topalli, Shemi Syla, Fisnik Ismaili i Teuta Haxhiu

Odsutna: Albulena Balaj- Halimaj.

Osoblje za podršku Komisiji: Selman Ymeri, koordinator i Sulltane Gashi, zvaničnica oblasti.

Ustali prisutni: Fatime Grajčevci, Januz Grajčevci, Ragip Grajčevci, Adnan Preniqi, Salih Grajčevci, Shaban Preniqi – predstavnika sela Hade, Valdrin Lluka-ministar MER-a, Hilmi Jashari- Narodni advokat, Majlinda Sinani-Lulaj-IAP, Blerina Krasniqi-KDI, Valbona Puka-IAP i Mustaf Grainca zamenik ministra finansija .

Predsedala je , Duda Balje, predsednica Komisije.

Dnevni red:

- 1. Usvajanje zapisnika sa sednica od 2, 10, 25 maja i 6 juna 2018. god;**
- 2. Diskusija u vezi Odluke Vlade za osnivanje tehničke grupe u cilju predloga razvoja novog rudnika KEK-a. Pozvani: Valdrin Lluka, ministar za ekonomski razvoj, Albena Reshitaj, ministar za životnu sredinu i prostorno planiranje, Bedri Hamza, ministar finansija, Hilmi Jashari-narodni advokat i predstavnici sela Hade;**
- 3. Informisanje Komisije o razmatranju peticija od strane Radne grupe; i**

4. Razno.

1. Usvajanje zapisnika sa sednica od 2, 10, 25 maja i 6 juna 2018. god.

Zapisnici su usvojeni bez primedbi.

2. Diskusija u vezi Odluke Vlade za osnivanje tehničke grupe u cilju predloga razvoja novog rudnika KEK-a.

Predsednica – je rekla da za ovu tačku dnevnog reda pozvali smo nadležne ministre i Narodnog advokata kome je dala reč.

Hilmi Jashari: dobijemo žalbe, neprekidno, od stanovnika sela Hade i Shipitullë koje se odnose u prvom redu na pravo za kompenzaciju prilikom eksproprijacije. Imamo određene formalne odluke od 2004 a po tom u 2009.god. je usvojena Strategija za premeštaj stanovnika tih sela, ali ipak njihova prava nisu izmenjena i suočavaju se sa velikom pravnom nesigurnošću i nemaju nikakvog konkretnog dokumenta koji jasno definiše njihova prava i obaveze. Postoji poslednja odluka koja se osporava od strane ovih stanovnika i odnosi se na premeštaj površinskog kopa kod njih. Ovo zakašnjenje od 2004 do sada je vidno povećao finansijski kosto za kompenziranje eksproprišanu imovinu. To stanovnici veoma dobro znaju, na početku je procenjeno na 3-4 miliona € a sada je ta cena došla do oko 32 miliona € i ako se nastavlja tako sve to ide na uštrb interesa zemlje.

Valdrin Lluca: - septembra prošle godine bili smo pred energetskim kolapsom, dok nismo postigli sporazum sa stanovnicima sela Shipitullë. Projekat izgradnje TC Kosova e Re, predviđa da imamo obezbeđen rudnik za snabdevanje ugljom za naredni 40.godina i normalno da se moramo opredeliti o pravcu ovog kopa i sled toga, KEK je angažovao nemačku profesionalnu kompaniju koja je izvršila analizu i dala 3 opcije: 1. je Sever i selo Hade; 2. Sever bez sela Hade; i 3. Jug koji je u vlasništvo KEK-a. Ta kompanija je dala sve pozitivne i negativne strane za svaki pravac. Ako se odlazi ka s.Hade, cena će biti veća što će povećati i cenu struje. Ako se ide ka jugu, cena troškova će biti manja, jer 96% je javna površina i nema potrebe za eksproprijaciju čime će cena biti manja. Ali bilo koja opcija koja se uzme, mora da se zasniva

na socijalnom i ambijentalnom impaktu stanovništva. KEK nije bio u stanju da odluči u kom će se pravcu razviti kop i za to smo odlučili da stvaramo profesionalnu ekipu sa stručnjacima KEK-a, Ministarstva za životnu sredinu, Ministarstva za ekonomski razvoj i sa predstavnicima civilnog društva kako bi odredili konačni pravac kako vi dali predlog Vladi Kosova. Dugoročno, Hade mora se iseliti jer leži na uglju i nije primerna sredina za život tamo.

Mustafë Grainca, zamenik ministra finansija, - je rekao da smo u iščekivanju konačne odluke i konform tome, Ministarstvo finansija će postupiti u funkciji adekvatnog rešenja koje će biti prihvatljivo u opštem interesu države i građana.

Ragip Grajčevci, - predstavnik sela Hade, rekao je da stanovnicima tamo su kršena osnovna ljudska prava, jer smo zdravstveno ugroženi gubitkom imovine, ali poslednje nas pitaju i niko se ne konsultira sa nama. Imam poruku za Premijera i ministre, jer je navodno nađeno rešenje za s. Hade i Shiptullë, i molim da se izdvoje pojmovi, jer za Hade nije nađeno rešenje. Zahtevamo da se jednom za sva vremena nađe pravedno rešenje i da ne držimo neprekidne sastanke formalno, nego da se nađe rešenje i da se zna šta će se desiti sa ovim stanovnicima. Nas ne zanima pravac razvijanja kopa, nemojte dati suprotan smer jer rudnik je u s. Hade. Ti stanovnici moraju se premestiti najkasnije do 2020.god., jer su u teškom stanju.

Fatime Graičevci, predstavница s. Hade, je rekla da smo imali mnogo susreta u vezi toga od 2004.god. i nismo stvorili nijednu prepreku tako da smo podržali svaku eksproprijaciju i svaku odluku, ali nehumano i neljudski se tretiraju stanovnici. Suočavamo se sa različitim problemima u prosveti kao što su mešoviti razredi, naša deca se probude i igraju u zagađenoj sredini sa ogromnom bukom postrojenja KEK-a. Opština nije učinila ni najmanju investiciju tamo jer je proglašeno zonom od posebnog interesa, dok Vlada zabranjuje svaku izgradnju i onemogućava se razvoj porodice. Zahtevamo od Vlade dostojanstveno i humano tretiranje ovih stanovnika i te dece jer i oni imaju pravo na dostojanstven život, školovanje i čistu sredinu.

Predsednica – je rekla da je bila u s. Hade i zaista tamo nisu normalni životni uslovi. Ona je pitala ministra Lluka, da li se grupa, koju je odredila Vlada, konsultovala sa predstavnicima s. Hade i da li postoji mogućnost da se ispune njihovi zahtevi, bar minimalni?

Luljeta Veselaj-Gutaj – po tom pitanju dugo se diskutovalo ali i nastavlja se a još uvek nemamo rešenje za to stanovništvo. Htela je da zna da li je bilo susreta grupe stručnjaka sa stanovnicima s. Hade i Shiptullë, i gde će se razviti rudnik, bilo bi dobro da se uzmu u obzir interesi građana.

Teuta Haxhiu – početna cena je bila 3-4 miliona € a sada je 31 milion €, to je zbog povećanja broja stanovnika, zašto je ta cifra tolika. Istaknut je i sporazum i zanima me da li postoji rok za realizaciju sporazuma i kada treba da se okonča taj proces. Bilo bi dobro da se to reši i da se skida sa dnevnog reda. Ona je realka da će insistirati na raspravu i da Skupština izlazi sa preporukom po tom pitanju.

Arbërie Nagavci – je rekla da je postavila par pitanja Premijeru ali nije dobila odgovor, pitanje bilo da li priznaje odluke prethodnih vlada od 2004 i 2009.god. i odluku bivšeg premijera Mustafa o eksproprijaciji i kolika je sadašnja cena za eksproprijaciju? Ona je rekla da prezentovana odluka govori o mnogo konfuzije. Da li se zna koje su osobe u toj radnoj ekipi i da li je javan izveštaj nemačke konsulentne kompanije, kao i ostali izveštaji i kada mislite da će se okončati ovaj studiji o novom kopu i da će biti konačno rešenje.

Lirije Kajtazi – rekla je da je jasno da kapitalni projekti ne mogu se lako realizovati, ali kapitalnije od ljudskog života nema. To odugovlačenje je neoprostivo, s obzirom da se odnosi na ekonomski razvoj i bilo bi dobro da imamo zajednički susret sa Komisijom za ekonomski razvoj... kako bi videli kako će teći na Skupštinu polaganje računa. Od aprila je bilo vremena za pripremu detaljnog izveštaja i da se dođe do zaključka i ujedno do okončanja pitanja.

Predsednica - raspoložemo sa informacijama da je Gradonačelnik Obilića obustavio izdavanje građevinskih dozvola za stanovnike s. Hade tako da isti nisu bili u mogućnosti da izgrade nove kuće i pitala koliko je objekata izgrađeno od vlasnika koji nisu iz s. Hade, što znači da su manipulirali?

Valdrin Lluka – tehnička grupa ima za obavezu da se susreće sa tim stanovnicima s. Hade. Eksproprijacija se predviđa da košta 60.miliona €. Nema predviđanog budžeta za to. Svetska banka predviđa da se svaka eksproprijacija mora biti sporazumna i moraju se iscrpiti sve mogućnosti pregovora sa stanovnicima a da se nikako ne bude korišćena prinuda ili nasilje. I nakon proglašenja zone od posebnog interesa, nakon 2013.god. tamo se nastavilo sa izgradnjom. Stvorili smo taks snage za sprečavanje bespravne izgradnje. Predviđa se za investiciju od 10 miliona € termocentrale, koji će se preuzeti iz fonda za zajednicu, koji se predviđa da služi svim građanima oko centrale kako bi se izradili razvojni projekti za dobrobit tih građana bilo u obrazovanju, zdravstvo ili u bilo kojoj drugoj oblasti. U tehničkoj grupi su nadležni ljudi iz oblasti energetike – iz Instituta INKOS, univerziteti Prištine i Mitrovice, bivši predratni direktori KEK-a, kako bi dali svoj doprinos po tom pitanju. Izveštaj nemačke kompanije je finalizovan i red je na KEK-u, izveštaj može biti javan i predlog i preporuka te kompanije je da se ide sa opcijom br.1. što je Sever bez s. Hade, ali isti je neprihvatljiv za

građane jer Hade ostaje otok, uglavlj je efikasniji na jugu, proizvodi energiju uz manji trošak. Rezerve su sigurne za 40 narednih godina a nema potrebe za eksproprijaciju.

Salih Grajčevci, predstavnik s. Hade, je rekao da ako se ide sa kopom na jug, da je to samo interes jednog jedinog čoveka na Kosovu a ne niti Svetske banke niti bilo kome.

Hilmi Jashari – je rekao da je situacija sa s. Hade neka vrsta geta i da je od 2004.god. Vlada kršila ljudska prava tih stanovnika. Poslednje momenat kada državne institucije odlučuju bar da pružaju pravnu sigurnost ovim građanima jer isti dobro znaju koja je njihova perspektiva. On je rekao da mogućnosti parlamentarne komisije su da zahteva konačni izveštaj od Vlade Kosova i koja je opcija i pravna osnova. Ako smatrate da možete pomoć u tom pravcu, zajedno sa Narodnim advokatom, konkretnim predlozima i mišljenjima, kako bi se to pitanje adresiralo Predsedništvu i Skupštini kako bi doneli konačnu pravednu odluku.

Predsednica - pitala je da li postoji mogućnost da dobijemo Izveštaj Svetske banke i uputila poziv Ministru za prostorno planiranje da poseti Hade i da vidi konkretno stanje.

Saranda Bogujevci - je rekla da ako se poziva ministrica u Komisiji da budu i predstavnici opštine.

3. Informisanje Komisije o razmatranju peticija od strane Radne grupe

Predsednica - informisala je Komisiju da je radna grupa za razmatranje peticija, na sednici od 21.06.2018.god. razmatrala peticiju bivšeg Sindikata Policije Kosova, i zahtev Hasan Shala o isključenju iz radnog mesta.

Komisija je u vezi ovih zahteva konstatovalo je da Peticija bivšeg sindikata ... pre nego što se pozivaju na Komisiju još jednom, prethodno da se od Ministarstva za rad... da se zahteva informacija, šta su preduzeli.

Dok u vezi zahteva Hasan Shala, za isključenje sa radnog mesta zahtevaćemo dokumentaciju koju je dostavio sudu i da znamo da li se obratio Narodnom advokatu i da li ima izveštaj od Narodnog advokata, ako ga ima da nam dostavlja.

5. Razno

Predsednica - rekla je da je Narodni advokat zahtevao da diskutiramo u vezi ne sprovođenja preporuka Institucije narodnog advokata od strane Institucija Republike Kosova, i ako su bile obavezne da ih sprovedu.

Hilmi Jashari – je rekao da imamo negližentnost javnih institucija i hteo sam skrenuti pažnju ovoj Komisiji za to. Preneću sve pojedinačne preporuke za svaku instituciju koja nije sprovela kao i njihovo objašnjenje. Bilo bi pogodno da se pozivaju institucije i pred Komisijom da se izjasne zašto se ne sprovedu preporuke. Ono što treba vašu pažnju je veoma negativan fenomen u kosovskom društvu a reč je o omladini i drogi – 85 smrtnih slučajeva od predoziranja u 2017.god. nema nijednog centra na Kosovu koji se bavi rehabilitacijom mladih od zavisnosti opojnih i ostalih narkotičnih sredstava. On je rekao da je počeo da izradi izveštaj o toj temi kako bi imali tačne podatke i potpune informacije o ovoj pojavi i nakon razmatranja u Komisiji da ide Predsedništvu i na Skupštinu kao tema za raspravu.

Lirije Kajtazi – kad se u Skupštini raspravljalo o sprovođenju preporuka INA, rezultiralo je da svaka komisija pozvala institucije kojima su obraćene preporuke da izveštava i da se vidi učinjen progres. Verujem da istu stvar učinio i Narodni advokat. Od naše komisije bilo bi dobro da se uputi dopis ostalim komisijama jer preporuke Skupštine su obavezujuće, pa čak i da ih obuhvate u svojim planovima rada.

Teuta Haxhiu – u prethodnom sazivu sazvala sam parlamentarnu raspravu zbog nesprovođenja preporuka Narodnog advokata od strane Vlade. Jedna od preporuka je bila saradnja Komisija za preporuke iz oblasti da drugo je i izveštaj Narodnog advokata da ne kasni i da uspemo da obuhvatimo i u Nacrtu poslovnika. Što se sistema obrazovanja tiče, degradiranje istog se čini u privatnim obrazovnim institucijama.

Fisnik Ismajli - pitao je kako se možemo ubediti da ti mladi u univerzitetima uče nešto, koja će biti kvaliteta a što se upotrebe droge tiče zabrinjavajuća je činjenica njihovog broja ali i upotreba alkohola je isto tako problem kod mladih.

Saranda Bogujevci – zabrinjava činjenica lakog pristupa bilo kojoj vrsti droge od strane mladih i isto tako ne dostaju institucije koje se bave njihovim tretmanom i rehabilitacijom.

Luljeta Veselaj-Gutaj: ovo što je rečeno je izuzetno zabrinjavajuće, za sve nas, i zanima me da znam da li postoji neko istraživanje o tome u kom gradu ili u kojoj regiji je ova pojava naglašenija kako bi se na taj način povećao i broj zaštitni mehanizama i da kod sistema obrazovanja mladi budu obavešteni o određenim zanimanjima i o stanju koje ih čeka po diplomiranju, u odnosu na aktuelno tržište rada kod nas.

Hilmi Jashari – imamo nekoliko preliminarnih izveštaja, ali na Kosovu o stanju droge imamo do sada samo 7 izveštaja i nije istaknuto gde je taj problem naj naglašeniji. Problem je kod izostanka mehanizama, institucionalnih politika preventive i možemo reći da je situacija van

svake kontrole. Što se sistema obrazovanja tiče da naši mladi budu informisani, njima ostaje da odluče jer ne možemo im oduzeti pravo da studiraju po želji.

Shemsi Sylja – ova diskusija je izuzetno teška i zabrinjavajuća i iz ovog susreta bilo bi dobro da preduzmemo konkretne korake i da pomažemo.

Mexhide Mjaku-Topalli – s obzirom da već posećujemo opštine bilo bi dobro da se susretnemo i sa opštinskim direktorima za obrazovanje i da se diskutira s njima o planovima za eliminisanje pojave droge u školama.

Predsednica - o temi droge, očekujemo izveštaj od INA i po tom ćemo tretirati u Komisiji a po potrebi i na Skupštinu. Pozvaćemo ministre za obrazovanje, zdravstvo, rad i Policiju Kosova.

Predsednica - informisala je komisiju da organizacija Save the Children na Kosovu će organizovati trodnevnu obuku u vezi pozitivne discipline, a koja se odnosi na Nacrtu zakona o zaštiti dece. Obuka će se održavati u Strugu – Makedonija, od 20-23.07.2018.god.

Saranda Bogujevci – rečeno je da ćemo formirati radnu grupu za ne pronalazena lica. Zanimalo je kada će se formirati ova grupa i da uzmemo sve podatke i da vidimo gde stoji stvari kako bi vršili pritisak kod EULEX –a i damo Vladi da se time bavi.

Sednica je završena u 12:30.

Pripremljeno je:

Osoblje za podršku Komisiji.

Predsednica Komisije,

Duda Balje